

**HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 6 MAI 1980¹**

**Comisia Comunităților Europene
împotriva Regatului Belgiei**

„Nepunerea în aplicare a directivelor privind armonizarea legilor
referitoare la autovehicule și tractoare”

Cauza 102/79

În Cauza 102/79,

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de consilierii săi juridici, Rolf Wägenbaur și Auke Haagsma, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul consilierului său juridic, Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

reclamantă,

împotriva

REGATULUI BELGIEI, reprezentat de către Robert Hoebaer, director în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, al Comerțului Exterior și al Cooperării pentru Dezvoltare, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Ambasada Belgiei,

pârât,

având ca obiect o cerere de constatare a faptului că Regatul Belgiei nu a îndeplinit o obligație care îi incumbă în temeiul Tratatului CEE prin nepunerea în vigoare, în termenele prescise, a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma cu douăsprezece directive ale Consiliului privind apropierea legislațiilor interne, respectiv în sectorul autovehiculelor și în sectorul tractoarelor agricole sau forestiere,

CURTEA,

constituită din H. Kutscher, președinte, A. O’Keeffe și A. Touffait, președinți de cameră, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans și O. Due, judecători,

avocat general: G. Reischl

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

---

¹Limba de procedură: olandeza.

1 Prin cererea din 25 iunie 1979, Comisia a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune care vizează să constate că Regatul Belgiei nu a îndeplinit obligațiile care îi incumbă în temeiul tratatului, omițând să adopte, în termenele prescrise, dispozițiile necesare pentru a se conforma Directivelor 70/221, 70/387, 74/60 și 74/483 ale Consiliului privind apropierea legislațiilor naționale în sectorul autovehiculelor (JO 1970, L 76, p. 23 și L 176, p. 5; 1974, L 38, p. 2; și respectiv L 266, p. 4) și Directivelor 74/150, 74/151, 74/152, 74/346, 74/347, 75/321, 75/322 și 75/323 ale Consiliului privind apropierea legislațiilor interne în sectorul tractoarelor agricole sau forestiere (JO 1974, L 84, p. 10, 25 și 33; L 191, p. 1 și 5; 1975, L 147, p. 24, 28 și respectiv 38).

2 Toate directivele menționate au intervenit pe baza articolului 100 din Tratatul CEE privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre care au un efect direct asupra stabilirii sau funcționării pieței comune. Directivele care aparțin primei serii menționate au fost adoptate în cadrul Directivei 70/156 a Consiliului din 6 februarie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea autovehiculelor (JO L 42, p. 1); cele din cea de-a doua serie în cadrul Directivei 74/150 a Consiliului din 4 martie 1974 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea tractoarelor agricole, aceasta însăși obiectul neîndeplinirii.

3 Directivele în cauză prevăd termene de execuție — în general de 18 luni — care expirau la diverse date, cuprinse între 24 septembrie 1971 și 22 noiembrie 1976. Nu se contestă faptul că Belgia nu a adoptat, în aceste termene, măsuri destinate să asigure executarea directivelor. Cu toate acestea, guvernul belgian consideră că nu a încălcat totuși obligațiile tratatului. Trebuie să se susțină, în această privință, două tipuri de argumente.

4 În primul rând, guvernul pârât susține că obiectivul directivelor, și anume eliminarea anumitor bariere din calea comerțului intracomunitar, ar fi pe deplin atins în Belgia în temeiul unei practici administrative; într-adevăr, cerințele interne belgiene în materie fiind mai puțin severe decât normele comunitare, nu există niciun obstacol care să se opună importului de mașini și de tractoare care îndeplinesc aceste norme. De altfel, acest aspect ar fi pe deplin conform cu cerințele comunitare, dat fiind că sistemul „opțional” al directivelor ar permite menținerea, în statele membre, a normelor mai puțin severe pentru producția națională.

5 Potrivit guvernului belgian, această concepție a executării directivelor ar fi pe deplin conformă cu cerințele articolului 189 al cărui al treilea alineat rezervă statelor membre, în ceea ce privește executarea directivelor, „competența cu privire la formă și mijloace”. Tehnicile legale prin care directivele sunt puse în vigoare ar fi, prin urmare, variabile după caz și ar cuprinde „orice de la legislație și până la o simplă notă de serviciu internă”.

6 De asemenea, guvernul belgian susține că directivele în cauză ar răspunde în mod incontestabil noțiunii de dispoziții „direct aplicabile”: normele stabilite de către Consiliu sunt clare, precise, nicio marjă discreționară cu privire la modalitățile tehnice de

executare nefiind lăsată statelor membre. În aceste condiții, nu ar fi de fapt decât dintr-o preocupare pentru certitudinea juridică ca guvernul belgian să inițieze ulterior, sub presiunea Comisiei, proceduri legislative destinate să asigure executarea directivelor în cauză, dar care nu au fost realizate încă.

7 Această argumentație a guvernului belgian solicită o precizare în ceea ce privește, pe de o parte, domeniul de aplicare a obligației impuse statelor membre de articolul 189 alineatul (3) și, pe de altă parte, utilizarea libertății care le este rezervată în ceea ce privește alegerea formelor și a mijloacelor, având în vedere obiectivul urmărit de directivele în cauză.

8 Directivele speciale ale căror neexecutare este reproșată statului belgian au fost adoptate pe baza a două directive-cadru, și anume Directivele 70/156 și 74/150, menționate anterior, privind apropierea legislațiilor statelor membre în domeniul în cauză, directiva-cadru în domeniul tractoarelor fiind ea însăși obiectul acțiunii. În preambulul acestor două directive-cadru, se amintește că dispozițiile tehnice aplicate în domeniu de către statele membre au ca efect să împiedice, prin disparitățile lor, schimburile comerciale în cadrul Comunității (primul considerent). În vederea eliminării acestor obstacole, directivele prevăd un sistem de „omologare comunitară” pentru diferitele tipuri de vehicule, pus în aplicare prin emiterea de „certIFICATE de conformitate” pentru fiecare vehicul. Prin urmare, aceste vehicule trebuie să fie considerate de către toate statele membre ca fiind conforme cu propria lor legislație (considerentele șase și respectiv șapte din preambul). În conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din cele două directive, statele membre nu pot, „din anumite motive care privesc construcția sau funcționarea lor, să refuze înmatricularea sau să interzică vânzarea, punerea în circulație sau utilizarea oricărui vehicul nou care este însoțit de un certificat de conformitate”. În conformitate cu articolul 14 din cele două directive, orice decizie de refuzare sau de retragere a omologării, de refuzare a înmatriculării sau a interdicției de vânzare sau de folosire, adoptată în conformitate cu directiva, „este motivată în mod precis”; aceasta este notificată părții interesate cu indicația căilor de atac prevăzute de legislațiile în vigoare în statele membre. În sfârșit, în temeiul articolului 15 din cele două directive, statele membre „pun în vigoare dispozițiile necesare pentru a se conforma” directivei și informează Comisia cu privire la „textul dispozițiilor esențiale de drept intern” pe care îl adoptă în domeniul reglementat de acestea.

9 Cele unsprezece directive speciale ale căror neexecutare este reproșată Belgiei au fost adoptate în cadrul celor două directive generale care tocmai au fost analizate. Acestea au ca obiect să permită punerea în aplicare, prin intermediul unor măsuri parțiale și specifice, a „procedurii de omologare CEE” care face obiectul celor două directive-cadru și care se integrează astfel în sistemul juridic al acesteia. Fiecare dintre directivele speciale prezintă, în clauzele sale finale, în privința directivelor-cadru, o dispoziție referitoare la obligația, pentru statele membre, de a adopta dispoziții de aplicare corespunzătoare în cadrul dreptului intern al acestora.

10 Rezultă din ansamblul acestor dispoziții, precum și din natura măsurilor pe care acestea le impun că directivele în cauză sunt destinate să fie transpuse în dispozițiile

interne care au aceeași valoare juridică cu cele care se aplică în statele membre la controlul și la omologarea autovehiculelor sau a tractoarelor. Din cele menționate rezultă că în cazul în care un stat membru s-a limitat la a răspunde la cerințele care decurg din directivele în cauză prin intermediul unei practici *de facto* și chiar și a unei simple toleranțe administrative, acesta nu s-a achitat de obligația pe care i-o impune articolul 189 alineatul (3) din tratat.

11 Argumentul guvernului belgian care este întemeiat pe caracterul „opțional” al directivelor în cauză nu are nicio relevanță, din moment ce efectul obligatoriu al directivei de la care statelor membre nu le este permis să deroge constă în a elimina toate obstacolele din calea liberei circulații care pot rezulta, pentru produsele originare din alte state membre, din punerea în aplicare a normelor tehnice diferite de normele comunitare. Astfel, este important, în această privință, ca fiecare stat membru să acorde directivelor în cauză o executare care corespunde pe deplin cerințelor de claritate și de certitudine a situațiilor juridice dorite de directivele respective, în interesul producătorilor stabiliți în celelalte state membre. Simple practici administrative, care pot fi modificate prin natura lor după bunul plac al administrației și care nu sunt promovate în mod corespunzător, nu pot, în aceste condiții, să fie considerate drept o executare adecvată a obligației care le revine statelor membre destinate ale directivelor în temeiul articolului 189.

12 Justificarea dedusă din „aplicabilitatea directă” a directivelor în cauză nu poate fi nici aceasta acceptată. Într-adevăr, rezultă din articolul 189 alineatul (3) că executarea directivelor comunitare trebuie să fie asigurată prin intermediul unor dispoziții de aplicare corespunzătoare, adoptate de către statele membre. Numai în situații specifice, în special în cazul în care un stat membru a omis să adopte măsurile de executare necesare sau a adoptat măsuri care nu sunt conforme cu o directivă, Curtea a recunoscut dreptul persoane de a invoca în instanță o directivă împotriva statului membru în culpă (a se vedea, în special, în această privință, Hotărârea din 5 aprilie 1979, Ratti, Cauza 148/78, Recueil 1979, p. 1629). Această garanție minimă, ce rezultă din caracterul obligatoriu al obligației impuse statelor membre prin efectul directivelor, în temeiul articolului 189 alineatul (3) nu poate fi folosită ca justificare de către un stat membru pentru faptul că acesta se sustrage de la adoptarea, în timp util, a dispozițiilor de aplicare corespunzătoare obiectului fiecărei directive. Astfel cum s-a indicat anterior, măsurile trebuie să constea, în speță, în dispoziții care echivalează cu cele care sunt aplicate în ordinea juridică internă în vederea impunerii respectării cerințelor calificate drept „imperative” de însuși preambulul celor două directive-cadru (a se vedea primul considerent).

13 Rezultă din cele menționate că argumentele înaintate de guvernul belgian trebuie să fie respinse.

14 Guvernul belgian susține că, în al doilea rând, din motive de claritate juridică, a inițiat între timp procedurile necesare în vederea transpunerii directivelor în norme interne, însă încheierea completă a acestor proceduri a fost întârziată din cauza unor controverse juridice privind procedura legislativă sau reglementară aplicabilă, pe lângă dificultățile politice interne.

15 Este suficient să se remarce în această privință, astfel cum a afirmat Curtea în repetate rânduri, în special în Hotărârea din 11 aprilie 1978 (Comisia/Republica Italiană, Cauza 100/77, Recueil 1978, p. 879), că un stat membru nu poate invoca dificultățile interne sau dispozițiile din ordinea sa juridică națională, chiar constituțională, pentru a justifica nerespectarea obligațiilor și termenele care rezultă din directivele comunitare.

16 Această modalitate de a considera se justifică cu atât mai mult cu cât articolele 15 din cele două Directive generale 70/156 din 6 februarie 1970 și 74/150 din 4 martie 1974 prevăd în termeni identici că „statele membre pun în vigoare dispozițiile necesare pentru a se conforma prezentei directive în termen de 18 luni de la notificarea acesteia și informează de îndată Comisia cu privire la aceasta”. În ceea ce privește cele două cazuri de directive-cadru, această dispoziție poate fi înțeleasă ca implicând, pentru statele membre destinate, obligația de a adopta, în sensul respectării sistemelor legislative respective, prevederile necesare în vederea unei puneri în vigoare, în termenele dorite, ale directivelor speciale ale cărui obiect era perfect identificat în anexele la cele două directive menționate.

17 În aceste condiții, argumentele guvernului belgian întemeiate pe dificultățile pe care acesta le-a întâlnit cu ocazia punerii în aplicare a directivelor în cauză nu pot fi acceptate.

18 Din considerentele precedente rezultă că Regatul Belgiei nu și-a îndeplinit obligațiile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

19 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât pârâțul a căzut în pretenții, acesta trebuie obligat la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

hotărăște:

1. **Regatul Belgiei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi incumbă în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene, omițând să pună în vigoare, în termenele prevăzute, dispozițiile necesare pentru a asigura aplicarea următoarelor directive:**
  - **Directiva 70/221 din 20 martie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la rezervoarele de carburant lichid și la dispozitivele de protecție spate ale autovehiculelor și ale remorcilor acestora;**
  - **Directiva 70/387 din 27 iulie 1970 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la ușile autovehiculelor și ale remorcilor acestora;**

- **Directiva 74/60 din 17 decembrie 1973 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la amenajarea interioară a autovehiculelor (părțile interioare ale habitacului, altele decât oglinda sau oglinzile retrovizoare, dispunerea comenzilor, plafonul sau plafonul care se deschide, spătarul și partea din spate a scaunelor);**
- **Directiva 74/483 din 17 septembrie 1974 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la proeminențele exterioare ale autovehiculelor;**
- **Directiva 74/150 din 4 martie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre referitoare la omologarea tractoarelor agricole sau forestiere pe roți;**
- **Directiva 74/151 din 4 martie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la unele componente și caracteristici ale tractoarelor agricole sau forestiere pe roți;**
- **Directiva 74/152 din 4 martie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la viteza maximă prin construcție și la platformele de încărcare;**
- **Directiva 74/346 din 25 iunie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la oglinzile retrovizoare;**
- **Directiva 74/347 din 25 iunie 1974 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la câmpul vizual și la ștergătoarele de parbriz ale tractoarelor;**
- **Directiva 75/321 din 20 mai 1975 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mecanismul de direcție;**
- **Directiva 75/322 din 20 mai 1975 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la suprimarea paraziților radioelectrici produși de motoarele cu aprindere prin scânteie cu care sunt echipate tractoarele;**
- **Directiva 75/323 din 20 mai 1975 de apropiere a legislațiilor statelor membre privind prizele de curent montate pe tractoare pentru dispozitivele de iluminare și semnalizare luminoasă de pe utilaje, mașini sau remorci destinate exploatații agricole sau forestiere.**

2. Obligă Regatul Belgiei la plata cheltuielilor de judecată.

Kutscher	O'Keeffe	Touffait	Mertens de Wilmars	Pescatore
Mackenzie Stuart		Bosco	Koopmans	Due

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 6 mai 1980.

Grefier
A. Van Houtte

Preşedinte
H. Kutscher